

Pasningsvejledning for fritter

1. Dyreart

Ilder, tamilder, fritte (*Mustela putorius (furo)*). Fritten er den domesticerede form af ilder.

2. Fuldvoksen størrelse

Ca. 25-50 cm plus halen på 10-20 cm. Vægten er 450-3500 g; hunnen er ca. halv størrelse i forhold til hannen.

3. Forventet levealder

4-5 år, i nogle tilfælde dog over 10 år.

4. Anbefalet størrelse og indretning af anlæg og bur

Ildere er i naturen primært skumringsaktive, men tamildere tilpasser sig ofte til dels hjemmets rytme. Tamildere bør holdes 2 sammen, så de har kontakt til en artsfælle.

Udendørs anlæg skal være i form af en lukket voliere på minimum 10 m² og 2 m højt for 2-3 dyr (ca. 20 % større pr. ekstra individ). Siderne og taget skal bestå af kraftigt trådnet (minknet), og anlægget skal sikres nedadtil (f.eks. fliser, cement, trådnet), så de ikke kan grave sig ud, men med mulighed for at grave gange i jorden. Der skal være rigelige muligheder for at søge skygge, skjul og læ for vind og vejr. Om vinteren skal der endvidere være adgang til et frostfrit rum, lune sovepladser godt foret med halm/tøjstykker.

Ved indendørs hold er det bedst, at ildere som udgangspunkt kan løbe frit omkring i et/flere stimulerende, ildersikrede rum, hvor de ikke kan risikere at sidde fast og komme til skade. Alle individer skal altid have adgang til en kurv/hule indrettet med tæpper, hvor de kan søge fred og ro, samt en kasse med jord, de kan grave i. Benyttes et bur, skal dette være mindst 2,5 m² og 1,5 m højt, og indrettet med forskellige skjul og stimulerende aktiveringsmuligheder. Benyttes et sådant bur, skal ilderne mindst to gange flere timer dagligt i deres aktive perioder kunne løbe på og undersøge et større område.

Bunden i anlægget/buret, uanset type, skal være fast (aldrig gitter eller trådnet), og bundlaget kan udendørs bestå af jord, sand, græs, træflis, blade o.l. Indendørs kan anvendes tæpper (nemme at vaske), og aldrig støvende materialer (savsmuld, spåner). Både inde og ude bør der være rigeligt med klatreanordninger. Det anbefales desuden, at dyrene altid har adgang til hængekøjer, som de ynder at sove i.

5. Særlige pasningsbehov, herunder særlige krav til temperaturforhold

Ildere kan holdes ude året rundt, såfremt de har fri adgang til et isoleret, frostfrit rum. Inde bør temperaturen ikke overstige 24 °C, og det er vigtigt med god ventilation, og at træk, røg og vedvarende støj undgås. I udeanlæg slides klørne typisk tilstrækkeligt, mens det ved indendørs hold ofte kan være nødvendigt at klippe dem efter behov. Kun den yderste spids skal klippes, og aldrig ind i blodårerne (få evt. dyrlægen til det). I fældningsperioden kan pelsen plukkes/børstes nænsomt for således at mindske mængden af hår, der i værste fald kan sætte sig fast i tarmen. Tævers løbetid vil normalt stoppe som følge af en parring. Men hvis der ikke er mulighed for parring, skal løbetiden kunstigt stoppes ved hjælp af hormonindsprøjtninger, som indgives af dyrlægen, da tæverne ellers risikerer at dø af blodmangel.

Ildere kan lære at bruge en bakke med støvfrit grus eller træpiller (brug ikke finkornet materiale) til at besørges i. Ekskrementer fjernes mindst en gang dagligt (fra bakker og anlæg/bur), og bakker rengøres i bund jævnlige. Foder- og drikkebeholder skal renses dagligt og rengøres grundigt en gang ugentligt. Grundig rengøring af bur/anlæg og inventar skal ske efter behov, så en god hygiejne opretholdes (mindre bure minimum ugentligt).

6. Stimulering og behov for motion

Ildere er meget aktive og nysgerrige dyr og kræver stimulerende omgivelser for at trives. Ildere kan lide at grave i jord og rode i blade, hvorfor dette er meget berigende at give dem mulighed for. Derudover opsøger de ofte mørke, snævre steder, hvorfor diverse rør er gode. Ildere er gode svømmere, og nogle individer har meget glæde af adgang til vand, især hvis legetøj og godbidder placeres heri. Forskellige udfordrende foderbeholdere samt hele foderdyr er en god aktivitet, og foder bør så vidt muligt gemmes rundt omkring, så deres udmærkede lugtesans stimuleres.

Forskellige dufte er derfor også en god idé. Skal man løfte en ilder, skal det ske med en hånd under forbenene, mens der støttes under bagkroppen.

7. Fodring

Ilderen er et rovdyr og lever primært af små pattedyr (f.eks. mus og kaniner), padder, insekter, fugle og æg. De supplerer til tider med lidt nedfalden frugt og bær. Som grundfoder gives et proteinrigt ilder- eller killingetørfoder. Dette skal altid være tilgængeligt sammen med frisk drikkevand og skal udskiftes dagligt. Der suppleres dagligt med rå kød, aflivede mus, rotter, kaniner, daggamle kyllinger, æggeblomme eller hele hårdkogte æg. Emnerne bør variere fra dag til dag. Der kan efter behov gives fiskeolie, særlig olie til ildere og/eller et vitamintilskud. Har dyrene ikke adgang til knogle gives et kalktilskud.

8. Sociale behov

I naturen lever ildere solitært, men tamilderen er gennem mange år avlet til at være mere tolerant og social over for såvel artsfæller som mennesker, hvorfor de i fangenskab kan have stor glæde af en artsfælle.

Ildere bør ikke holdes sammen med andre dyrearter. Hunde/katte kan dog til tider ses at kunne trives sammen med tamme ildere.

9. Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation

Tæven bør være mindst 1 år gammel ved første kuld og få max ét kuld årligt og 2-3 kuld i hele sin levetid for at undgå overbelastning. Tæven går drægtig i ca. 42 dage og skal have adgang til en redekasse (plads til moder og alle unger samtidigt) og redemateriale (tæpper, klude eller halm evt. suppleret med blødere foringsmateriale). Kuldstørrelsen er typisk 4-8 hvalpe, som er nøgne og blinde. Ungerne dier udelukkende de første ca. 3-4 uger af deres liv, hvorefter de begynder at indtage opblødt foder. Hvalpenes øjne åbnes helt i ca. 4-5-ugers-alderen. Det er meget vigtigt, at alle hvalpe bliver hos moderen og kuldsøskende, indtil de er mindst 10 uger gamle, for at de bliver helt selvstændige og har lært de nødvendige sociale færdigheder.

10. Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Typiske tegn på sygdom, hvor dyrlægen bør opsøges, er gentagen opkast og diarré, øget sovetid, sløvhed, pelstab med skaldethed til følge, ændret/unormal adfærd, nedsat appetit, væggtab og gulligt/grønligt udfæld hos tæver. Ved diarré, der varer mere end et døgn, bør dyrlægen opsøges straks, da manglende behandling kan resultere i dehydrering, der i værste fald kan medføre døden.

Øvrige informationer

Fritten er den domesticerede form af ilder (*Mustela putorius (furo)*). Flere farve- og pelsvarianter findes i fangenskab; her vises den naturlige form. Fritter er krævede dyr og kan trods træning finde på at bide/nappe, hvorfor de ikke egner sig som kæledyr til mindre børn. Foto: Dyrenes Beskyttelse

Slutblok

Udarbejdet af Dyrenes Beskyttelse (www.dyrenesbeskyttelse.dk) i samarbejde med Dansk Ilder Forening (www.ilder.dk) og Dansk Primat Sammenslutning - Foreningen for Exotiske Pattedyr (www.aber.dk).

Pasningsvejledningen indeholder generel information om pasning af en dyreart/dyregruppe. Yderligere oplysninger kan findes på biblioteket eller på ovennævnte og andre hjemmesider.

Pasningsvejledningens faglige indhold er godkendt af Rådet vedrørende hold af særlige dyr den 9.12.2013 i henhold til bekendtgørelse om erhvervsmæssig handel med dyr.